

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 336/07-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. februára 2008 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti Ing. J. Š., B., zastúpeného advokátom Mgr. G. O., T., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 165/86 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. J. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 165/86 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 165/86 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. J. Š. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava IV povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava IV je povinný uhradiť Ing. J. Š. trovy právneho zastúpenia v sume 6 296 Sk (slovom šesťtisícdeväťdesiatšesť slovenských korún) na účet advokáta Mgr. G. O., T., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 336/07 zo 4. decembra 2007 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť Ing. J. Š. (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 165/86.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k s'ťažnosti podaním sp. zn. Spr 2165/07 doručeným ústavnému súdu 15. januára 2007, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Podaním zo dňa 13. 5. 1986 navrhovateľ: Ing. J. Š., bytom B., proti odporkyni: E. Š., B., žiadal o zrušenie spoluvlastníctva a vyporiadanie podľa § 142 Občianskeho zákonníka a zrušenie spoloč. užívania pozemku podľa § 215 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka. Návrh je vedený pod sp. zn. 10 C 165/86.

Z návrhu je zrejmé, že sa jedná o právne náročnú vec. Návrh okrem všeobecných náležitostí podľa § 42 ods.3 O. s. p. neobsahuje aj náležitosti podľa § 79 O. s. p. Z obsahu spisu vyplýva, že navrhovateľ opakovane sťažoval postup súdu v konaní tým, že na výzvy súdu nereagoval podľa pokynov súdu, ale naopak, svojimi písomnými podaniami sťažoval ďalšie konanie vo veci, resp. na výzvy súdu vôbec nereagoval. Nie je zanedbateľná ani tá skutočnosť, že v rámci konania došlo k úmrtiu rodičov navrhovateľa, ktorí boli spoluvlastníkmi spornej nehnuteľnosti. Pre objektívne posúdenie veci, dávame do pozornosti obsah pripojených spisov tunajšieho súdu, vedených pod sp. zn. 6 C 194/86, 6 C 107/86, 6 C 17/86, D 961/88.

V označenej právnej veci boli realizované nasledovné procesné úkony :

- podaním z 30. 5. 1986 sa odporkyňa vyjadrila k návrhu*
- podaním zo 4. 6. 1986 sa navrhovateľ odvolal proti uzneseniu na zaplatenie súdneho poplatku*
- podaním z 13. 6. 1986 odporkyňa k návrhu podáva stanovisko*
- pojednávanie dňa 15. 7. 1986, odročené, súd poskytol navrhovateľovi lehotu na oznámenie, či bude trvať na návrhu*
- podanie navrhovateľa dňa 18. 7. 1986 - žiadosť o prerušenie konania*
- podanie odporkyne dňa 15. 10. 1986 - vyjadrenie k žiadosti navrhovateľa (...)*
- úprava z 8. 6. 1987 - dopyt na Štátne notárstvo vo Z. (...)*
- pojednávanie dňa 9. 10. 1987, výsluch účastníkov, odročené na 6. 11. 1987*
- pojednávanie dňa 6. 11. 1987, navrhovateľ ospravedlnil neúčast', odporkyňa prítomná,*
- vyhlásený rozsudok - návrh sa zamietá*
- podanie navrhovateľa dňa 11. 12. 1987 - odvolanie proti rozsudku (...)*
- spis doručený dňa 6. 1. 1988 odvolaciemu súdu*
- podanie navrhovateľky dňa 20. 1. 1988 - vyjadrenie k odvolaniu navrhovateľa*
- rozhodnutie odvolacieho súdu spolu so spisom doručené späť dňa 9. 2. 1988 (...)*
- pojednávanie dňa 22. 3. 1988, účastníci neprítomní, ospravedlnení, odročené na 12. 4. 1988*
- podanie navrhovateľa dňa 12. 4. 1988 - žiadosť o prerušenie konania*
- pojednávanie dňa 12. 4. 1988, navrhovateľ neprítomný, odporkyňa prítomná, odročené na neurčito*

- *podanie navrhovateľa dňa 3. 5. 1988*
- *oznámenie Št. notárstva vo Z. zo 4. 5. 1988 (...)*
- *podanie odporkyne dňa 21. 7. 1988 - zoznam hnutelných vecí*
- *podanie navrhovateľa dňa 11. 10. 1988 - žiadosť o odročenie pojednávania na 3 - 4 mesiace*
- *pojednávanie dňa 11. 10. 1988, navrhovateľ neprítomný, odporkyňa prítomná, odročené na neurčito (...)*
- *2 podania navrhovateľa dňa 19. 1. 1989 - žiadosť o prerušenie konania zo zdravotných dôvodov*
- *úprava z 11. 4. 1989 - určenie pojednávania na 27. 4. 1989*
- *pojednávanie dňa 27. 4. 1989, navrhovateľ neprítomný, odporkyňa prítomná, odročené na neurčito*
- *žiadosť o zabezpečenie predvedenia navrhovateľa do konca mája 1989*
- *navrhovateľ predvedený dňa 26. 7. 1989 - vypočutý*
- *podanie navrhovateľa dňa 31. 7. 1989 - späťvzatie návrhu*
- *pojednávanie dňa 23. 11. 1989, účastníci prítomní, späťvzatie návrhu sa nepripúšťa (...)*
- *uznesenie zo dňa 23. 11. 1989 - nepripustenie späťvzatia návrhu*
- *podanie navrhovateľa dňa 23. 1. 1990 - odvolanie proti uzneseniu a námietka zaujatosti voči všetkým sudcom tunajšieho súdu (...)*
- *nadriadený súd rozhodol uznesením z 15. 8. 1990, spis doručený späť dňa 10. 10. 1990*
- *úprava z 13. 8. 1991 - určenie pojednávania na deň 2. 10. 1991 (...)*
- *úprava z 13. 7. 1992 - určenie pojednávania na 14. 9. 1992*
- *podanie navrhovateľa dňa 30. 3. 1993*
- *pojednávania: dňa 2. 10. 1991, dňa 27. 11. 1991, dňa 14. 9. 1992, dňa 4. 11. 1992, dňa 16. 12. 1991, dňa 8. 2. 1993, dňa 31. 3. 1993, dňa 31. 5. 1993, dňa 30. 8. 1993, dňa 18. 10. 1993 navrhovateľ neprítomný, odporkyňa 3x neprítomná*
- *podanie navrhovateľa z 26. 10. 1993*
- *pojednávania: dňa 29. 11. 1993; dňa 25. 4. 1994, dňa 24. 8. 1994, dňa 30. 11. 1994 - navrhovateľ neprítomný, odporkyňa prítomná*
- *podanie navrhovateľa dňa 25. 1. 1995 - vznesená námietka zaujatosti voči zákonnej sudkyni*
- *spis doručený dňa 7. 2. 1995 odvolaciemu súdu*

- rozhodnutie odvolacieho súdu a spis doručený späť dňa 28. 2. 1995 (...)
- pojednávania: dňa 14. 6. 1995, dňa 4. 10. 1995, dňa 6. 12. 1995 - navrhovateľ neprítomný, odporkyňa prítomná jedenkrát
- výzva súdu z 15. 8. 1996 navrhovateľovi, či trvá na návrhu, nakoľko je dlhodobo nečinný (...)
- úprava z 27. 1. 1997 - určenie pojednávania na deň 30. 4. 1997 (...)
- podanie navrhovateľa dňa 2. 5. 1997 (...)
- pojednávania: dňa 30. 4. 1997, dňa 7. 7. 1997, dňa 22. 10. 1997, dňa 11. 2. 1998 - navrhovateľ neprítomný, odporkyňa 2x prítomná
- podanie navrhovateľa dňa 6. 4. 1998 - námietka zaujatosti voči zákonnej sudkyňi
- pojednávanie dňa 8. 4. 1998 - navrhovateľ neprítomný, odporkyňa prítomná
- spis doručený nadriadenému súdu dňa 3. 8. 1998
- nadriadený súd rozhodol uznesením dňa 30. 9. 1998 a spis doručený späť dňa 25. 11. 1998
- uznesenie Najvyššieho súdu SR z 10. 12. 1998 - nevyhovuje sa návrhu na prikázanie veci Okresnému súdu v Martine
- úprava z 23. 2. 1999 na určenie pojednávania na deň 28. 4. 1999
- podanie navrhovateľa dňa 28. 4. 1999- ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní
- pojednávania: dňa 28. 4. 1999, dňa 28. 6. 1999, dňa 27. 9. 1999 - navrhovateľ neprítomný, odporkyňa neprítomná 1x
- žiadosť súdu adresovaná OOPZ na predvedenie navrhovateľa na pojednávanie dňa 8. 12. 1999
- pojednávania: dňa 8. 12. 1999, dňa 8. 3. 2000 - navrhovateľ neprítomný, odporkyňa neprítomná 1x,
- podanie navrhovateľa dňa 13. 6. 2000 - ospravedlnenie a žiadosť o nový termín pojednávania
- pojednávania: dňa 14. 6. 2000, dňa 27. 9. 2000, dňa 17. 1. 2001, dňa 28. 3. 2001, dňa 19. 12. 2001, dňa 27. 2. 2002 - navrhovateľ neprítomný, odporkyňa prítomná - pojednávanie dňa 15. 5. 2002, účastníci prítomní, podanie navrhovateľa dňa 15. 5. 2002 - podanie odporkyne dňa 17. 9. 2002 - návrh na nariadenie predbežného opatrenia
- podania navrhovateľa dňa 4. 10. 2002 a dňa 30. 10. 2002
- pojednávanie dňa 30. 10. 2002, navrhovateľ neprítomný, odporkyňa prítomná

- *súd uznesením zo dňa 20. 1. 2003 nariadil predbežné opatrenie*
- *odvolanie navrhovateľa proti uzneseniu o nariadení predbežného opatrenia*
- *vykonávané procesné úkony*
- *pojednávanie dňa 19. 2. 2003, účastníci prítomní*
- *podanie odporkyne dňa 5. 3. 2003 -vyjadrenie k odvolaniu navrhovateľa*
- *spis doručený dňa 14. 3. 2003 odvolaciemu súdu*
- *spis doručený dňa 9. 7. 2003 späť s rozhodnutím odvolacieho súdu*
- *úpravou dňa 21. 7. 2003 určený termín pojednávania na deň 3. 12. 2003*
- *pojednávanie dňa 3. 12. 2003, účastníci prítomní, odročené na neurčito*
- *podanie navrhovateľa dňa 3. 12. 2003 -vznesená námietka zaujatosti voči zákonnej sudkyňi*
- *odvolací súd rozhodnutím z 19. 12. 2003 rozhodol, že zákonná sudkyňa nie je vylúčená z pojednávania a rozhodovania vo veci, doničené tunajšiemu súdu dňa 16. 2. 2004*
- *pojednávanie dňa 31. 3. 2004, účastníci prítomní, odročené*
- *podanie navrhovateľa dňa 31. 3. 2004 - návrh na súdny zmier (...)*
- *pojednávanie dňa 14. 7. 2004, navrhovateľ neprítomný, odporkyňa prítomná*
- *podanie navrhovateľa dňa 20. 10. 2004 - námietka zaujatosti voči zákonnej sudkyňi*
- *pojednávanie dňa 20. 10. 2004, účastníci prítomní, odročené*
- *podanie navrhovateľa dňa 8. 11. 2004 - doplnenia k námietke zaujatosti (...)*
- *spis doručený dňa 14. 3. 2005 odvolaciemu súdu*
- *odvolací súd doručil spis späť dňa 8. 4. 2005 na doplnenie a po doplnení spis doručený dňa 25. 8. 2005 späť odvolaciemu súdu*
- *odvolací súd uznesením zo 14. 9. 2005 rozhodol, že sudkyňa nie je vylúčená z pojednávania a rozhodovania vo veci, doručené tunajšiemu súdu dňa 23. 9. 2005*
- *spis zaslaný dňa 12. 2. 2005 Najvyššiemu súdu SR*
- *Najvyšší súd SR uznesením z 22. 12. 2005 žiadosti navrhovateľa o odňatie veci a prikázanie veci Okresnému súdu Košice I. nevyhovel*
- *navrhovateľ podaním z 30. 1. 2006 žiada o vytýčenie pojednávania a skoré rozhodnutie vo veci*
- *úpravou z 2. 2. 2006 určený termín pojednávania na 10. 5. 2006*
- *pojednávanie dňa 10. 5. 2006, účastníci prítomní, odročené na termín 27. 9. 2006, ktorý bol na žiadosť odporkyne odročený na 20. 12. 2006*

- pojednávajúce dňa 20. 12. 2006, účastníci neprítomní, podanie navrhovateľa dňa 29. 12. 2006
- úpravou z 12. 1. 2007 určený termín pojednávania na deň 4. 4. 2007
- pojednávajúce dňa 4. 4. 2007, účastníci prítomní, odročené
- podanie odporkyne dňa 14. 6. 2007
- pojednávajúce dňa 18. 7. 2007, navrhovateľ neprítomný, odporkyňa prítomná, odročené na 24. 10. 2007, účastníkom oznámené, že sa z dôvodu neprítomnosti zákonného sudcu sa pojednávajúce odročuje na deň 19. 12. 2007
- podanie navrhovateľa dňa 24. 10. 2007- predloženie dokladov
- podanie odporkyne dňa 11. 12. 2007 - vyjadrenie k predloženým dokladom
- pojednávajúce dňa 19. 12. 2007, navrhovateľ neprítomný, odporkyňa prítomná

Navrhovateľ písomne žiadal svoju neúčast' ospravedlniť zo zdravotných dôvodov, zároveň žiadal odročiť pojednávajúce a oznámil, že vypovedal plnú moc právnomu zástupcovi. Pojednávajúce bolo odročené na neurčito s tým, že súd označený spis predloží Ústavnému súdu Slovenskej republiky a zároveň vyzve navrhovateľa na doplnenie, resp. špecifikovanie vznesenej námietky zaujatosti voči zákonnej sudkyňi, ktorú vzniesol navrhovateľ v ústavnej sťažnosti.

Z uvedeného prehľadu postupu a úkonov zákonných sudcov v konaní je zrejmé, že vo veci vykonávali potrebné procesné úkony a pojednávali. Vo veci bolo rozhodnuté dňa 6. 11. 1987. Spis bol viackrát postúpený odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaniach , o opakovane vznesených námietkach zaujatosti voči zákonnej sudkyňi, ktorej bola vec pridelená dňa 17.12.1990 po predchádzajúcich zákonných sudcoch. Z obsahu spisu je zrejmé, že bolo opakovane rozhodované aj o návrhoch navrhovateľa na prikázanie veci inému súdu. (...)

Od podania návrhu dňa 13. 5. 1986 k dnešnému dňu bolo vo veci pojednávané 53 krát, z toho sa navrhovateľ pojednávaní nezúčastnil 36 krát. V rokoch 1991 až 2001 sa navrhovateľ nezúčastnil ani jedného z 32 pojednávaní. Súd sa snažil aj o predvedenie navrhovateľa prostredníctvom príslušného policajného útvaru. Nakoľko navrhovateľ príslušníkov polície nevpustil do bytu, predvedenie nebolo možné realizovať.

Navrhovateľ napriek tomu, že sa sťažuje na prietahy v konaní, bol sám v konaní dlhodobo nečinný, čo je zrejmé aj z prehľadu jeho neúčastí na pojednávaniach. V prípade jeho účasti na pojednávaniach, svojim správaním neprispieval a nebol nápomocný súdu, aby tento mohol vykonávať procesné úkony smerujúce k rozhodnutiu vo veci samej. Navrhovateľ nerešpektoval výzvy súdu na odstránenie väd jeho písomných podaní. Predkladal najmä listinné dôkazy, ktoré nesmerovali k objasneniu skutkového stavu veci. Prietahy v konaní boli spôsobené konaním a správaním navrhovateľa, nie súdu. (...)

S poukazom na vyššie uvedené, navrhujeme Ústavnému súdu Slovenskej republiky, aby sťažnosť vo vzťahu k Okresnému súdu Bratislava IV ako nedôvodnú zamietol. “

Z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 10 C 165/86 ústavný súd zistil rovnaké skutočnosti, ktoré uviedol okresný súd, preto ich považoval za preukázané.

Podaním doručeným ústavnému súdu 5. februára 2008 sa právny zástupca sťažovateľa vyjadril k stanovisku okresného súdu, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Navrhovateľ sa pojednávani snažil zúčastňovať vždy, keď mu to zdravotný stav a vysoký vek dovoľovali a keď bol na pojednávania riadne predvolaný. V rokoch 1991 až 1999 sa nemohol zúčastňovať z toho dôvodu, že sa zdržiaval v R., nakoľko tam chodil do školy jeho nepľnoletý syn M. Š. a dcéra M. sa zdokonaľovala v nemčine. Obe deti mu boli zverené do výchovy po rozvode a navrhovateľ sa im snažil zabezpečiť čo najlepšie vzdelanie, preto syn M. po 8 ročnom gymnáziu vyštudoval v R. aj vysokú školu technického smeru. Tieto skutočnosti preukazujú vysvedčenia a potvrdenie z Ústavu informácií a prognóz školstva (prílohy), nakoľko navrhovateľ nedisponuje vhodnejším potvrdením o návšteve školy. Navrhovateľ so synom a dcérou bývali v podnájme u J. T., G., a do B. chodili iba v nedeľu z toho dôvodu, že syn M. musel povinne chodiť do školy aj v sobotu rovnako ako ostatné deti v R.

Navrhovateľov pobyt v zahraničí kontrolovali aj rakúske policajné orgány, nakoľko bolo potrebné dodržiavať vízový režim. Potvrdenie o vízach udelených od r. 1991 do októbra 1999 sa však navrhovateľovi zatiaľ nepodarilo získať.

Navrhovateľ o svojom pobyte súd včas informoval a na pojednávaní žiadal o zasielanie predvolaní do R., JUDr. T. to však odmietla a neuviedla to ani do zápisnice. V spise by sa však malo nachádzať vyjadrenie príslušníkov Policajného zboru SR, ktorým susedia pri snahe o predvedenie navrhovateľa potvrdili, že sa zdržiava v R..

Vytyčovanie pojednávaní a márnú snahu o predvedenie vníma navrhovateľ ako zbytočné divadlo. Súd mohol napríklad udeľovať navrhovateľovi pokuty za sťažovanie postupu konania podľa Občianskeho súdneho poriadku, avšak túto možnosť súd nevyužíval, lebo vedel o oprávnenom pobyte navrhovateľa v R.. Súd tiež zbytočne vytyčoval pojednávania ešte pred právoplatných skončením dedičského konania potrebnom pre riadne rozhodnutie v merite veci, pričom na zbytočnosť takýchto pojednávaní navrhovateľ súd upozorňoval napr. listom zo dňa 12. 3. 1988 (príloha).

V záujme navrhovateľa bolo teda čo najskôr BSM vysporiadať, chcel to však dosiahnuť spravodlivo a nestranne, preto opakovane žiadal vymeniť zaujatých sudcov. To sa mu aj niekoľkokrát podarilo (napr. vylúčená bola aj terajšia predsedníčka JUDr. M. Č.). Je pravdou, že niektoré podania navrhovateľa neboli presné a jasné, mal však ťažkosti s platením za odbornú pomoc advokátovi z dôvodu vysokých nákladov na synove štúdium v R. a udržiavaním veľkého rodinného domu v B. Práve z dôvodu nevysporiadania BSM nemohol dom predať ani založiť a musel čerpať nevýhodné pôžičky od iných subjektov (dve príkladám v prílohe). Údržba poschodového rodinného domu si za dve desaťročia vyžaduje nemalé prostriedky, pričom odporkyňa na nevyhnutné náklady a opravy nijako neprispieva napriek tomu, že je spoluvlastníčkou spomínaného domu.

Navrhovateľ ako jeden z hlavných dôvodov prieťahov konania vníma správanie odporkyne E. Š., ktorá podľa znaleckého posudku znalkyne z oboru psychiatrie MUDr. B. C. trpí poruchami vo sfére emotivity, afektivity a pre laktačnú psychózu bola liečená v PL V., v Dennom psychiatrickom sanatóriu v D. a neskôr opäť ústavne psychiatricky liečená v PL V. Citovaný posudok bol založený v spise č. k. 12 Ne 350/83-101. Navrhovateľ pre neadekvátny prístup odporkyne dokonca žiadal o súhlas so späťvzatím návrhu, pretože predvídal neúmerne predlžovanie súdneho konania (žiadosť doručení na súd 31. 7. 1989 príkladám v prílohe). Navrhovateľ sa tiež snažil o dohodu a urobil ústretový krok - podaním z 31. 3. 2004 navrhol súdny zmier.

Od prvého pojednávania dňa 9. 10. 1987, kde boli vypočutí účastníci konania, sa doposiaľ uskutočnilo ešte 16 pojednávanií za účasti oboch účastníkov, avšak súd stále nebol schopný rozhodnúť.

Navrhovateľ považuje prieťahy zo strany súdu a odporkyne za úmyselné, pretože cena sporného rodinného domu neustále stúpa a v súčasnosti je mnohonásobne vyššia ako v r. 1986.

Za zmienku stojí aj nasledujúca skutočnosť: Navrhovateľ dňa 7. 12. 2004 zaplatil súdny poplatok za námietku zaujatosti (príloha) a dňa 29. 3. 2005 zaplatil na základe výzvy súdu doručenej dňa 15. 3. 2005 aj poplatok za delegáciu (príloha). Napriek tomu podľa listu Krajského súdu Bratislava spis. zn. 6 Ne 9/05 - 509, doručeného na OS Bratislava IV dňa 8. 4. 2005 vraj navrhovateľ súdne poplatky nezaplatil.

Navrhovateľ mal ďalej zakázané nazeráť do spisu (administratívne pracovníčky ho odbili s tým, že p. sudkyňa T. to nepovolila) a situácia sa zmenila až na základe jeho opakovaných žiadostí a sťažností (v prílohe prikladám list zo 6. 5. 2003 a 8. 4. 2004). Zo spisu sa tiež strácali niektoré listiny svedčiacie v prospech navrhovateľa a súd žiadal od navrhovateľa veci, ktoré už navrhovateľ predkladal (napr. 4. 4. 07 súd znovu žiadal právoplatné dedičské rozhodnutia).

Vyššie spomenutým konaním je navrhovateľovi upierané právo podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Nerešpektovaním právoplatných dedičských rozhodnutí a nevydaním správneho listu vlastníctva je navrhovateľovi upierané ústavné právo vlastníť majetok.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje

tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu veci a jeho význam pre sťažovateľa.

1. Predmetom konania pred okresným súdom je rozhodovanie o návrhu na zrušenie a vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Ide o sporové konanie, ktoré nie je právne zložitá (obdobne napr. IV. ÚS 173/05), pretože v ňom možno využiť stabilizovanú judikatúru všeobecných súdov. Pokiaľ ide o skutkovú zložitost' predmetného sporu, priebeh konania bol čiastočne objektívne spomalený v súvislosti s dedičským konaním po rodičoch sťažovateľa, ale ústavný súd na záver konštatuje, že žiadna prípadná skutková zložitost' veci nemôže ospravedlniť doterajšiu takmer 22-ročnú dobu tohto konania bez právoplatného rozhodnutia vo veci samej.

Na právnu zložitost' veci síce poukázal okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti pod sp. zn. Spr. 2165/07 doručenom ústavnému súdu 15. januára 2008, čo ale ústavný súd z už uvedených dôvodov neakceptoval.

2. Ústavný súd je toho názoru, že sťažovateľ podstatnou mierou prispel k vzniku zbytočných prietáhov v napadnutom konaní, tak ako na to poukázal okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti, najmä tým, že od roku 1991 až do roku 2001 sa nedostavil ani na jedno nariadené pojednávanie (aj keď vždy nemal doručenie vykázané a niekedy sa ospravedlnil zo zdravotných dôvodov). Ako vyplýva z výpovedí susedov i odporkyne, menovaný sa zdržiaval doma a niekedy účelovo nepreberal zásielky zo súdu a neotváral dvere príslušníkom Policajného zboru, ktorí ho mali predviesť, v dôsledku čoho boli pojednávania odročené bez vykonania dokazovania. Takisto sťažovateľ nereagoval ani na iné výzvy okresného súdu a jeho sľuby okresnému súdu, že predloží požadovaný zoznam hnutel'ného majetku, neboli splnené vôbec, čím významnou mierou sťažoval ďalší postup okresného súdu.

V danom prípade ide o spor, v ktorom je každý účastník povinný postupovať podľa § 6 a § 120 ods. 1 OSP a vyvíjať všetko úsilie o súčinnosť so súdom tak, aby mohol o uplatnenej ochrane rozhodnúť v súlade so zákonom. Vychádzajúc z uvedenej

charakteristiky sporového konania teda možno sťažovateľovi vytknúť pasívny prístup ku konaniu a doterajšiu dĺžku konania ovplyvnilo aj to, že sťažovateľ sa počas súdneho konania od roku 1991 až do roku 2001 o svoju vec nezaujímal, teda neriadil sa zásadou *vigilantibus iura* (každý nech si stráži svoje práva), z ktorej okrem iného vyplýva priama závislosť ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov konania od ich súčinnosti. Neposkytol okresnému súdu potrebnú súčinnosť vyplývajúcu z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, čo ústavný hodnotil v jeho neprospech. Sťažovateľ sa teda výraznou mierou podieľal na predĺžení tohto konania a podstatným spôsobom prispel aj k doterajšej dĺžke tohto konania.

Ústavný súd pri hodnotení postupu sťažovateľa v inom období však bral do úvahy i to, že ako účastník konania nesporne má právo na procesné úkony, ktoré urobil. Sťažovateľ vzal svoj návrh 31. júla 1989 späť, podal viaceré návrhy na vylúčenie všetkých sudcov okresného súdu, a to 23. januára 1990, zákonnej sudkyne 25. januára 1995, 6. apríla 1998, 3. decembra 2003 a 20. októbra 2004, návrh na prikázanie veci inému okresnému súdu zo 6. apríla 1998 a 8. novembra 2004, návrh na vykonanie psychiatrického a psychologického vyšetrenia účastníkov (15. mája 2002), ktorým však nebolo vyhovené. Sťažovateľ podal aj odvolanie proti vydanému predbežnému opatreniu (na návrh odporkyne) 14. februára 2003, ktorému odvolací súd vyhovel a 3. decembra 2003 a opätovne 31. marca 2004 podal návrhy na mimosúdne vyrovnanie sporu, ku ktorému však nedošlo. Za tým účelom bolo odročené aj pojednávanie 10. mája 2006 na 27. september 2006. V dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť za predĺženie konania oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04). V súlade s touto judikatúrou preto dobu potrebnú na rozhodnutie o sťažovateľom uplatnených procesných právach ústavný súd nezapočítal do doby zbytočných priesťahov v konaní okresného súdu. V súvislosti s jeho správaním však prihliadol na výšku finančného zadosťučinenia, ktorú mu priznal za porušenie označeného základného práva postupom okresného súdu.

3. Napokon ústavný súd z hľadiska existencie zbytočných priesťahov hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd poukazuje na to, že predmetom posúdenia je spor, ktorý začal ešte v máji 1986, avšak vzhľadom

na skutočnosť, že zákon o ústavnom súde nadobudol účinnosť 15. februára 1993 a neobsahuje ustanovenie o spätnej pôsobnosti, relevantné obdobie, v ktorom možno skúmať, či došlo alebo nedošlo k zbytočným priet'ahom v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, sa začalo len 15. februára 1993. V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že ak aj nie je v zásade oprávnený skúmať a rozhodnúť o porušení základných práv pred 15. februárom 1993, neznamená to, že pri celkovom hodnotení, či za obdobie, ktoré od 15. februára 1993 uplynulo, došlo alebo nedošlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, nemôže tiež zohľadniť stav konania k uvedenému dátumu (napr. IV. ÚS 277/04).

Na základe prehľadu úkonov okresného súdu ústavný súd konštatuje, že takmer celý priebeh konania je poznačený nesústredenosťou a neefektívnosťou jeho postupu, čo malo vplyv na doterajšiu dĺžku sporu. Aj keď v priebehu takmer 22 rokov trvajúceho konania boli zistené iba menej závažné obdobia nečinnosti (od 4 do 6 mesiacov) a nemožno okresnému súdu vytknúť inú dlhodobejšiu nečinnosť, ústavný súd zdôrazňuje, že občianske súdne konanie, ktoré bez meritórneho právoplatného rozhodnutia trvá tak dlho, ako je tomu v danej veci, možno už len na základe jeho posúdenia v celku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne napr. IV. ÚS 260/04, IV. ÚS 173/05, IV. ÚS 251/05).

V priebehu celého konania okresný súd nepostupoval v konaní dôsledne, neorganizoval svoju prácu tak, aby v čo najkratšej dobe zadovážil dostatok relevantných dôkazov potrebných na rozhodnutie vo veci samej. Jeho postup bol nesústredený a neefektívny a nesmeroval k odstráneniu stavu právnej neistoty účastníkov konania a rozhodnutiu vo veci samej. Ako príklad ústavný súd uvádza postup v období od roku 1991 do roku 2001, keď sa sťažovateľ nezúčastnil viacerých pojednávaní, na čo však okresný súd nereagoval adekvátne, resp. nevyužil poriadkové opatrenia podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (najmä nerealizoval vôbec možnosti prípadného uloženia poriadkových pokút sťažovateľovi a nezabezpečil efektívne jeho predvedenie na pojednávania, aj keď vedel od odporkyne i od príslušníkov polície, že sa doma zdržiava, resp. nepreberá zásielky súdu zámerne).

Uvedený postup okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu § 100 ods. 1 OSP tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 165/86 došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48. ods. 2 ústavy okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 2 000 000 Sk z dôvodov v nej uvedených.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý

vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 165/86 berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu (správanie sťažovateľa, hodnotené v časti II bode 2 tohto nálezu) a doterajšiu dĺžku konania, ako aj na skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 50 000 Sk za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom Mgr. G. O. Ústavný súd pri rozhodovaní trov konania vychádzal z výšky priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2006, ktorá bola 17 822 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie sťažnosti a jej podanie) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v sume 2 970 Sk za jeden úkon právnej služby a 2 x 178 Sk režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v celkovej sume 6 296 Sk.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2008